Годівля тільних корів у сухостійний період.

<u>План лекції</u>

1. Потреба в поживних речовинах тільних корів у сухостійний період.

Потреба в поживних речовинах тільних корів у сухостійний період.

Не зважаючи на відносно малу тривалість (45 – 60 днів), значення сухостійного періоду дуже важливе. Багаторічною практикою встановлено, що неправильна годівля нетелей часто стає основною причиною неблагополучних отелень, ослабленого за станом приплоду, поганого розвитку телят і низької молочної продуктивності корів у період наступної лактації. Недоліки у годівлі корів у період сухостою призводять до зниження вмісту жиру, білка, сухої речовини в молоці. Як недогодовування, так і перегодовування тільних корів негативно відбивається на відтворенні. При недогодовуванні подовжуються строки вагітності, телята народжуються кволими, сприйнятливими до захворювання органів травлення і дихальних шляхів, що пов'язано з порушенням оптимального складу (зменшенням вмісту мінеральних речовин і каротину тощо) та кислотності молозива. Перегодовування викликає ожиріння, яке може стати причиною жирового переродження й інфільтрації яєчників.

Саме в сухостійний період найінтенсивніше росте плід, на нього зорієнтовані обмінні процеси в організмі вагітної тварини. Посилення інтенсивності (на 30 – 40%) обміну речовин відбувається, головним чином, у другу половину тільності. Неоднакова й потреба тварин упродовж тільності в енергії, поживних та біологічно активних речовинах. У зародковий і передплодовий періоди, коли взародку відбуваються переважно якісні зміни, потреба в джерелах енергії та структурному матеріалі відносно невеликі. У цей період рівень годівлі корів повинен бути помірними (близьким до підтримуючого), але годівля – повноцінною (за протеїном, мінеральними речовинами, вітамінами). Неповноцінна годівля може призвести до загибелі зародка або народження теляти з різними відхиленнями. Компенсуючою годівлею у плодовий період наведені порушення не усуваються. У цей період значно підвищується потреба корів в енергетичному і особливо структурному матеріалі (протеїн, мінеральні та інші речовини), необхідному для розвитку й росту плода та створення запасів організму для майбутньої лактації. Інтенсивний обмін зумовлює підвищену потребу тварин у вітамінах.

Із настанням лактації відбуваються інтенсивні зміни у залозистій тканині вим'я корови – на зміну клітинам, що руйнуються, утворюються нові. При цьому процес руйнування відбувається швидше, ніж процес відновлення. У кінці лактації залозиста тканинавим'я зменшується і її відновлення зумовлюється повноцінною годівлею у сухостійний період.

Лактація є періодом значного підвищення інтенсивності обміну речовин, оскільки поживні речовини кормів попередньо піддаються значним змінам, які починаються у травному каналі й закінчуються у молочній залозі. Корова (особливо високопродуктивна) після отелення невзмозі споживати корм у кількості, потрібній для відшкодування витрат на утворення молока. Тому частково використовуються запаси організму, ознакою чого є втрата живої маси.

Така мобілізація енергії нешкідлива для здоров'я тварини за наявності достатніх резервів поживних речовин. У тому випадку, коли корова погано підготовлена до отелення, рівень її продуктивності після нього буде низьким, тварина "здоюється з тіла". Крім того, низькі надої на початку лактації зумовлюють низькі надої і протягом усього її періоду. Досвід показує, що у добре підготовленої до отелення корови теля народжується міцним, з високою живою масою. У цьому запорука його здоров'я, нормального розвитку й росту.

Посилено годують сухостійних корів, які мають низьку вгодованість. За достатньо повноцінної годівлі упродовж лактації, що передувала, наступний рівень годівлі корів у сухостійний період не збільшується. Якщо ж годівля корів була на високому рівні з використанням великої кількості концентрованих кормів, то у сухостійний період їх слід годувати помірно, збільшувати даванки сіна, соковитих кормів і зменшити частку концентрованих у структурі раціону.

Рівень енергетичного живлення корів у цей період може характеризуватися величиною приросту живої маси. Орієнтовно величина середньодобового приросту маси досягає 800 – 900 г за добу (50 – 60 кг за період) залежно від вгодованості та живої маси корів, що запускають. Стан живлення корів можна оцінити за даними аналізу артеріальної крові – вмістом у її сироватці білків, цукру, кетонових тіл, кальцію, неорганічного фосфору, каротину кислотною ємкістю та рівнем інших сполук.

Потреба сухостійних корів у поживних речовинах зумовлюється насамперед тим, що протягом останніх двох місяців тільності у корів формується 60% маси плода. Якщо упродовж 7 міс тільності маса ембріону досягає величини лише 7 кг (24% маси теляти при народженні), то маса новонародженого теляти становить не менше 40 кг. Таким чином, у цей період в організмі коровивідбувається значний ріст рівня обміну енергії, білків, вуглеводів і мінеральних речовин.

Потреба корів в енергії залежить від вгодованості на термін запуску. Наприклад, добре вгодованим коровам живою масою 450 кг достаньо 63, а низької вгодованості – 92 МДж обмінної енергії на одну голову за добу.

Із розрахунку на 1 корм. од. раціону повинно припадати перетравного протеїну, г: повновікових корів – 110 – 115, молодих (віком до п"яти років, тобто перед першою та другою лактаціями) і нетелей – 115 – 120.

Норми годівлі тільних корів у сухостійний період.

До складу раціонів тільних сухостійних корів повинно входити з розрахунку на 1 г перетравного протеїну 0,8 – 1,5 г цукрів – матеріалу для утворення глікогену, потрібного під час отелення і життедіяльності новонародженого теляти, синтезу молозива й молока. За вищого рівня цукрів у тварин може порушуватися вуглеводний обмін (гіперглікемія глюкозурія). Доведено, що годівля раціонами з низьким цукропротеїновим відношенням (0,2 – 0,4 : 1) є однією з причин виникнення диспепсії у телят. Потреба тільних корів у крохмалю в 2 рази вища за потребу у цукрах і досягає 200 г на 1 кор. од. Оптимальний рівень сирої клітковини у сухій речовині раціонів – 21 – 24 %.

В організмі тільних сухостійних корів інтенсивний обмін ліпідів. За надлишку у їх раціонах кормів, багатих на легкорозчинні вуглеводи, в організмі нагромаджується недоокислені сполуки, що може стати причиною захворювання на ацетонемію. Добове споживання жиру повинно бути на рівні не менше 2% сухої речовини раціону і не більше 40 – 50 г з розрахунку на 100 кг живої маси.

Активізується у цей період і мінеральний обмін. Зростає потреба в кальції, фосфорі, натрії, калії та інших елементах. Оптимальне співвідношення між кальцієм і фосфором – 1,6 – 1,8 до 1. Його порушення може викликати родовий парез (за надлишку кальцію) або ацидоз (за надлишку фосфору). Значною мірою на репродуктивні функції тварин впливає їхня забезпеченість мікроелементами. Наприклад, марганець незамінний елемент у забезпеченні нормального запліднення та життєздатності потомства, йод – у діяльності щитовидної залози (отже у відтворенні), кобальт і мідь – у розвитку плода.

Раціони сухостійних корів повинні містити достатню кількість вітамінів, насамперед вітамінів А, D, Е.

Норми годівлі тільних сухостійних корів визначають залежно від живої маси, очікуваного рівня молочної продуктивності, віку та вгодованості. Норми годівлі тварин із незакінченим ростом (перше, друге отелення) та нижчесередньої вгодованості збільшують на

1 – 2 корм. од. з розрахунку, що на 1 корм од. повинно припадати, г: 110 – 115 – перетравного протеїну, 9 – 10 – кальцію, 5 – 6 – фосфору, а також 40 – 50 мг каротину. Відповідна зверх норми, визначеної за живою масою і запланованою продуктивністю, надбавка встановлена і для нетелей за місяцями тільності, корм. од.: на 4–, 5–, 6–, 7–, 8–, 9– у місяці відповідно по 0,4; 0,8; 1,2; 1,6; 2,3; 3,0 на одну голову за добу із зазначеною раніше забезпеченістю поживними речовинами.

Запуск корів за терміном у виробничому циклі повинен бути своєчасним, оскільки його затримка призводить до скорочення тривалості сухостійного періоду і втраті надою в наступну лактацію Запускають дійних корів звичайно за 45 – 60, а високопродуктивних – за 70 – 75 днів до отелення. Основний захід запуску – зменшення добової кратності доїння і годівлі. Запуск високопродуктивних корів із добовим надоєм 14 кг і більше здійснюють за 10 – 30 днів до запланованого початку сухостою. Спочатку тварин переводять на дворазове доїння, потім упродовж 7 – 10 днів доять один раз у добу, а після цього – через день і зовсім припиняють доїння. Якщо за 3 – 4 дні вим’я наповнюється молоком, його здоюють. Із раціону корів, що не припиняють лактацію, тимчасово виключають соковиті корми, потім концентровані (якщо лактація не припинилася). Влітку скорочують випасання чи обмежують даванку зелених і концентрованих кормів. Застосовують зміну розпорядку годівлі та доїння. За допомогою наведених заходів інколи вдається швидко запустити високопродуктивних корів без суттєвих змін складу та поживності раціону.